

DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK V BILINGVÁLNO M ŠTÚDIU

Úroveň C1

CHARAKTERISTIKA PREDMETU A ÚROVNE C1

Všeobecným cieľom vo vyučovacom predmete druhý vyučovací jazyk je zabezpečiť dosiahnutie komunikačnej úrovne C1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR) u žiakov bilingválnej formy vzdelávania v SR na konci strednej školy.

Jazyková úroveň C1 umožňuje pružne využívať cudzí jazyk na spoločenské, študijné, akademické a profesijné účely.

Žiak - absolvent bilingválnej formy vzdelávania na úrovni C1 je schopný komunikovať bez ťažkostí v každodenných sociálnych situáciách, akými sú: spolupráca, sťažnosti, ospravedlnenie a pod., ako aj o témach týkajúcich sa jeho profesijnej oblasti v ústnej i písomnej forme. Je schopný porozumieť širokému rozsahu textov a získavať informácie z náročných a dlhších odborných a literárnych textov a rozpoznať ich implicitné významy. Dokáže vytvoriť zrozumiteľne štruktúrované a podrobné texty na zložitejšie témy, čím preukazuje ovládanie kompozičných útvarov, spojovacích výrazov a prostriedkov kohézie. Na základe ovládania a aplikovania vyššie uvedených kompetencií nedochádza v cudzojazyčnom prostredí ku komunikačným nedorozumeniam.

CIELE PREDMETU A VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Ciele predmetu a vzdelávací štandard z druhého vyučovacieho jazyka v bilingválnom štúdiu vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií (bod 4) a komunikačnej jazykovej kompetencie (body 5, 6, 7), ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2006). Dôraz sa kladie na činnostne zameraný prístup - na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie (body 1, 2, 3).

1. V receptívnych rečových činnostiach a stratégiách dokážu žiaci ako poslucháči alebo čitatelia spracovať hovorený alebo napísaný vstup.

Počúvanie s porozumením	<ul style="list-style-type: none">• Porozumejú rečový prejav - štandardný a do určitej miery aj subštandardný (dialekt, idiolekt, sociolekt), živý aj zo záznamu na rôzne témy.• Porozumejú idiomatickým a hovorovým výrazom a uvedomujú si štylistické posuny.• Dokážu sledovať dlhší prejav, aj keď nie je zreteľne štruktúrovaný.• Dokážu sledovať interakcie medzi skupinou diskutujúcich na rôzne témy.• Dokážu sledovať a porozumieť obsah prednášok a debát.• Porozumejú informáciám z verejných oznámení aj napriek ich nedostatočnej zvukovej kvalite.• Porozumejú zložitým inštrukciám a návodom.
Čítanie s porozumením	<ul style="list-style-type: none">• Prečítajú dlhšie aj zložitejšie texty (novinové a iné správy, články, osobnú aj úradnú korešpondenciu) a pochopia ich význam, vedia sa zorientovať v ich obsahu a nájsť potrebné informácie.• Detailne porozumejú spektru textov a vedia v nich identifikovať významové odtienky postojov a názorov.• Porozumejú dlhším návodom a inštrukciám za predpokladu, že ťažké úseky si môžu opakovane prečítať.

2. V produktívnych rečových činnostiach a stratégiách žiaci dokážu vytvárať ústny alebo písomný text.

Ústny prejav	<ul style="list-style-type: none">• Vedia sa podrobne vyjadriť k zložitým témam; dokážu ich rozširovať o vedľajšie témy, rozvíjať svoje myšlienky a dopĺňať ich o argumenty a príklady.• Dokážu systematicky rozvinúť podrobný opis
--------------	--

	<p>a rozprávanie na zložité témy, integrujúc do nich podtémy s rozvinutím hlavných myšlienok a s uvedením podrobností.</p> <ul style="list-style-type: none">• Dokážu využiť dôraz a intonáciu na vyjadrenie jemnejších rozdielov významu vo svojej výpovedi.
Písomný prejav	<ul style="list-style-type: none">• Dokážu napísať štruktúrovaný, syntakticky správny text s uvedením podrobností na zložitejšie témy.• Dokážu syntetizovať a vyhodnocovať informácie a uviesť argumenty z viacerých zdrojov.• V písomnom texte dokážu zdôrazniť hlavné myšlienky.• Svoje stanoviská a názory vedia podrobne vysvetliť a podporiť ich príkladmi, vhodne ich zhrnúť.

3. V interaktívnych rečových činnostiach a stratégiách žiaci dokážu komunikovať na vymedzenej úrovni.

Ústna interakcia	<ul style="list-style-type: none">• Jazyk dokážu používať na spoločenské účely pružne a efektívne, v konverzácii vedia vyjadriť emócie, narážky a uplatniť vtip.• Dokážu obhájiť svoje názory, spontánne a vhodne reagovať na otázky, komentáre a argumenty v diskusii.• Spoľahlivo porozumejú a konajú podľa podrobných pokynov a inštrukcií.• Jasne vedia načrtnúť situáciu alebo problém, uvažovať o ich príčinách alebo následkoch a prediskutovať výhody alebo nevýhody rôznych riešení.• Efektívne dokážu získavať a odovzdávať potrebné informácie z viacerých zdrojov.
Písomná interakcia	<ul style="list-style-type: none">• Dokážu vyžiadať alebo poskytnúť informácie na abstraktné aj konkrétne témy, pýtať sa na problémy alebo ich vysvetľovať.• Dokážu viesť osobnú a úradnú korešpondenciu opisujúcu

	skúsenosti, pocity, postoje a udalosti.
--	---

4. Žiaci používajú všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane rečových činností.

Deklaratívne vedomosti a zručnosti	<ul style="list-style-type: none">• Dokážu vyjadriť spoločné a rozdielne črty medzi vlastnou a cieľovou jazykovou komunitou.• Disponujú vedomosťami o spoločnosti a kultúre komunity, v ktorej sa cieľový jazyk používa (životné podmienky, kultúrne tradície, hodnoty a presvedčenia, spoločenské normy a konvencie).• Dokážu relevantne identifikovať rôzne stratégie, ktoré sú potrebné na kontakt s nositeľmi iných kultúr.
Schopnosť učiť sa	<ul style="list-style-type: none">• Cieľavedome a dlhodobo sa vedia sústrediť na prijímanie poskytovaných informácií.• Pri samostatnom štúdiu využívajú všetky dostupné materiály.• Dokážu si stanoviť vlastné učebné ciele a spôsoby ich dosiahnutia.• V učení dokážu uplatniť sebareflexiu.

5. V rámci jazykovej, sociolingválnej a pragmatickej kompetencii žiaci dokážu realizovať komunikačný zámer vymedzeným spôsobom.

Lexikálna kompetencia (slovná zásoba)	<ul style="list-style-type: none">• Ovládajú lexikálne jednotky v takom rozsahu, aby vedeli detailne opísať situácie a precízne vysvetliť myšlienky alebo problémy, ktoré sa týkajú rôznych tém.• Ovládajú lexikálne jednotky v takom rozsahu, aby sa mohli plynule a efektívne vyjadrovať bez viditeľného hľadania slov.
---------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Dokážu preformulovať svoje vyjadrenia tak, aby sa vyhli častému opakovaniu tých istých lexikálnych jednotiek. • Vedia použiť lexikálne jednotky presne a vhodne, v súlade so situáciou a kontextom.
Gramatická kompetencia (gramatické prostriedky)	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre ovládajú a vedia použiť všetky osvojené gramatické javy pre danú úroveň ovládania jazyka. • Adekvátne používajú zložité typy súvetí. • Uplatňujú vysoký stupeň gramatickej správnosti; omyly sú zriedkavé a je ťažké ich identifikovať.
Fonologická a ortoepická kompetencia (ovládanie zvukovej stránky jazyka)	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre ovládajú celý repertoár segmentálnych javov (výslovnosť všetkých hlások/foném) a pre správne pochopenie výpovede relevantne používajú suprasegmentálne javy (intonácia, slovný a vetný prízvuk), aby vyjadrili jemnejšie významové odtienky.
Ortografická kompetencia (pravopis, interpunkcia)	<ul style="list-style-type: none"> • Dokážu vytvoriť pravopisne a interpunkčne správny, súvislý text, ktorý je zrozumiteľný. • V prípade potreby vedia overiť správny pravopis zložitejších alebo menej známych výrazov v slovníku.

6. V rámci sociolingválnej kompetencie žiaci dokážu zvládať spoločenské dimenzie jazyka.

Sociolingválna primeranosť	<ul style="list-style-type: none"> • V konkrétnych situáciách dokážu použiť škálu jazykových prostriedkov rôznych funkčných štýlov a široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov.
----------------------------	---

7. V rámci pragmatickej kompetencie žiaci dokážu využívať princípy organizácie výpovede.

Štruktúra a výstavba	<ul style="list-style-type: none"> • Dokážu prispôbiť svoj jazykový prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a príjemcovi výpovede
----------------------	--

výpovede	<p>a zvoliť si vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam.</p> <ul style="list-style-type: none">• Dokážu použiť cieľu primerané jazykové prostriedky, a ak si to situácia vyžaduje, preformulovať ich a adaptovať.• Dokážu vecne a správne členiť svoj jazykový prejav v ústnej aj písomnej forme.• Dokážu účinne využívať rôzne spojovacie výrazy tak, aby vystihli vzťah medzi jednotlivými myšlienkami a v texte ich štandardne usporiadali a začlenili do odsekov.
Funkčná kompetencia	<ul style="list-style-type: none">• Dokážu sa vyjadrovať spontánne a plynule, aj napriek výnimočným problémom s verbálnou formuláciou myšlienok sú schopní pokračovať v zmyslupnej komunikácii bez pomoci.• Dokážu presne a zrozumiteľne vyjadriť podstatu svojich myšlienok a definovať problém.

Spôsobilosti a funkcie jazyka

Na komunikačnej úrovni C1 si žiaci osvojili všetky spôsobilosti a funkcie jazyka stanovené pre nižšie komunikačné úrovne A1 až B2 tak, ako ich stanovujú prílohy Štátneho vzdelávacieho programu z cudzích jazykov pre príslušné ISCEDy. Žiaci si dopĺňajú spôsobilosti špecifické pre C1, ktoré sú prezentované v nižšie uvedenej tabuľke.

Jazykové funkcie pre úroveň C1 sú definované z hľadiska používania druhého vyučovacieho jazyka pre všeobecné, akademické a špecifické účely (napríklad profesijné účely). Používatelia jazyka na úrovni C1 sú vystavení dlhodobému prirodzenému procesu osvojovania si cudzieho jazyka vo formálnom alebo neformálnom, najčastejšie domácom prostredí. To znamená, že používateľ na úrovni C1 „dokáže zvoliť vhodnú formuláciu zo širokých možností jazyka na to, aby sa jasne vyjadril bez nutnosti obmedzovať to, čo chce povedať. Badať príležitostné menšie prehrešky voči gramatike a vetnej skladbe, ale bez významných chýb v slovnej zásobe“ (SERR, s. 111).

Pre používateľov na úrovni C1 sa vymedzili nasledovné spôsobilosti a jazykové funkcie, ktoré sa realizujú prostredníctvom jazykových prostriedkov naučených alebo prirodzene osvojených.

Spôsobilosť	Funkcie jazyka
Presne vyjadriť postoje a pocity	<ul style="list-style-type: none"> • Presne vyjadriť postoje. • Presne vyjadriť pocity.
Vyjadriť istotu, pravdepodobnosť a pochybnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadriť istotu. • Vyjadriť pravdepodobnosť. • Vyjadriť pochybnosti. • Vyjadrovať abstraktné myšlienky.
Zhrnúť, zhodnotiť a interpretovať informáciu	<ul style="list-style-type: none"> • Zhrnúť informáciu. • Zhodnotiť informáciu. • Porozumieť zámeru ironického textu aj narážkam. • Interpretovať informáciu.
Uvažovať a tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch.	<ul style="list-style-type: none"> • Uvažovať o príčinách a dôsledkoch. • Tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch.
Vyjadriť stupeň istoty (odtienky) presvedčenia a názoru	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadriť stupeň istoty presvedčenia. • Vyjadriť sa váhavo, nejednoznačne. • Presvedčivo obhajovať svoj názor. • Spontánne reagovať na správy a rozhodnutia. • Vyjadriť reakciu na názor. • Vyjadriť sa k odbornej téme.
Kritizovať a prehodnotiť	<ul style="list-style-type: none"> • Vyjadriť kritiku. • Prehodnotiť niečo.
Systematicky argumentovať, zdôvodňovať	<ul style="list-style-type: none"> • Systematicky rozvíjať argumenty. • Prijat' argument, dôvod. • Priznať súhlasné stanovisko.

	<ul style="list-style-type: none">• Odpovedať na protiargumenty.• Hľadať riešenia a prezentovať výsledok kontroverzného rozhovoru.
Presvedčivo obhájiť svoj názor	<ul style="list-style-type: none">• Zdôrazniť myšlienku.• Zdôrazniť pocit.• Zdôrazniť problém.

Oblasti a komunikačné témy

Od učiacich sa na úrovni C1 sa očakáva, že už disponujú takým rozsahom slovnej zásoby, ktorý im umožňuje tvoriť nielen výpovede informatívneho charakteru, ale aj plynulo a diferencovane vyjadrovať svoje názory, pocity a skúsenosti. Sú schopní používať daný cudzí jazyk adekvátne k svojim potrebám a cudzojazyčným textom porozumejú aj bez použitia slovníka.

Vzhľadom na skutočnosť, že učitelia sa na úrovni C1 pracujú s autentickými textami, nie je možné vymedziť záväzný a tematicky ohraničený inventár slovnej zásoby. V autentických textoch sa vyskytuje totiž množstvo neznámych slov (derivátov), ktorých základ tvoria známe lexikálne jednotky. Ich význam sa dá z ich zložiek vydedukovať alebo obsahovo vyvodiť. Od učiacich sa na úrovni C1 sa očakáva, že disponujú potrebnými stratégiami, ktoré im umožňujú odvodzovať význam týchto neznámych lexikálnych jednotiek a rovnako aj zodpovedajúcimi štrukturálnymi vedomosťami, ktoré sú potrebné na tvorbu lexikálnych jednotiek.

Nad rámec nadobudnutých rečových spôsobilostí na úrovni B2 sú žiaci na úrovni C1 schopní detailne porozumieť komplexným textom aj o abstraktných témach tak v písomnej ako aj v hovorenej forme.

Oblasť osobného života

1. Rodina a spoločnosť

- Vzťahy medzi ľuďmi
- Dospievanie
- Osobné perspektívy
- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Sociálna spolupatričnosť

2. Domov a bývanie

- Bývanie v rodine
- Bývanie mimo rodiny
- Životné štýly
- Ideálne bývanie

3. Starostlivosť o zdravie

Choroby a úrazy

Starostlivosť o telo

Zdravý spôsob života

Alternatívne terapie

Nemocnice a zdravotné strediská, lekáreň a lieky, poistenie

4. Voľný čas

Knihy a literatúra

Filmy a médiá

Výstavy a veľtrhy

Kultúra a umenie a jej vplyv na rozvoj osobnosti človeka

Oblasť verejného života

5. Multikultúrna spoločnosť

Globalizácia

Demografické zmeny

Migrácia

Jazyková rôznorodosť

Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

Tolerovanie inakosti

6. Človek a spoločnosť

Spoločenský život

Politický život

Občianska zodpovednosť

Cirkvi a náboženské vyznania

Práva a povinnosti občanov

7. Človek a príroda

Spoločnosť a životné prostredie

Ekológia

Chránené krajinné oblasti

Globálne problémy

8. Hospodárstvo

Hospodársky rozvoj

Vzdelanostná spoločnosť

Ekonomika a obchod

Cestovný ruch

Turizmus

9. Veda a technika

Technický pokrok

Informačno-komunikačné technológie

Veda v službách ľudstva

Riziká vedeckého a technického rozvoja

10. Obchod a služby

Nákupné zariadenia

Banky

Pošty a telekomunikácie

Salóny krásy

Čistiarne, práčovne, opravovne

Kultúra nakupovania a služieb

11. Krajiny a miesta

Európska únia

Slovensko v EÚ

Urbanizácia

Zaujímavosti krajín a svetadielov

Vzdelávacia a pracovná oblasť

12. Vzdelávanie

Práva a povinnosti pri vzdelávaní

Vzdelávacie systémy

Svet práce

Odborná profilácia

Celoživotné vzdelávanie

13. Šport

Vplyv športu pre rozvoj osobnosti

Nové trendy v športe

Fitness

Fair play športového zápolenia

Športové udalosti

14. Mládež a jej svet

Predstavy mládeže o svete

Vzory a ideály

Vzťahy medzi generáciami

15. Zamestnanie

Voľba zamestnania

Pracovný trh

Pracovné činnosti a profesie

Pracovné podmienky

Nezamestnanosť

16. Slovensko a krajiny, ktorých jazyk sa učím

Študijná a pracovná mobilita

Vybrané historické medzníky a kultúrne špecifiká rôznych krajín

Vybrané osobnosti

Jazyk ako spoločenský a kultúrny prostriedok

Použitá literatúra

BUTAŠOVÁ, A. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z francúzskeho jazyka Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 80 s. ISBN 978-80-89225-85-9.

GADUŠOVÁ, Z. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z anglického jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 74 s. ISBN 978-80-89225-79-8.

GÁBRIŠOVÁ, E. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z ruského jazyka Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 86 s. ISBN 978-80-89225-91-0.

HELBICHOVÁ, T. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia zo španielskeho jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 74 s. ISBN 978-80-89225-94-1.

KIŠŠOVÁ, J. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z talianskeho jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 72 s. ISBN 978-80-89225-88-0.

NORTH, B. - ORTEGA, A. – SHEEHAN, S. 2010. *Core Inventory for General English*. British Council/EAQUALS, 2010. [cit. 2012.10.04] Dostupné na internete: http://clients.squareeye.net/uploads/eaquals2011/documents/EAQUALS_British_Council_Core_Curriculum_April2011.pdf. 72 s. ISBN 978-086355-653-1.

RIES, L. - KOLLÁROVÁ, E. (eds.) *Svet cudzích jazykov DNES. Inovačné trendy v cudzojazyčnej výučbe*. DIDAKTIS, 2004. 188 s. ISBN 80-89160-11-5.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Bratislava: ŠPÚ, 2006. 252 s. ISBN 80-58756-93-5.

ŽILOVÁ, R. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z nemeckého jazyka Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 82 s. ISBN 978-80-89225-82-8.